

TURINYS

ĮVADAS	4
I testas. Delfinai	5
II testas. Šviesa ir tamsa	15
III testas. Šachmatai	25
IV testas. Baliniai vėžliai	36
V testas. Gyvūnų pasaulis	47
VI testas. Tėvai ir vaikai	57

ĮVADAS

Leidiny „Lietuvių kalbos testai 4 klasei“ skiriamas teksto suvokimo gebėjimams pa(si)tikrinti, į(si)-vertinti ir pasirengti Nacionaliniam mokinių pasiekimų patikrinimui. Leidinyje pateikiami šeši testai. Jų užduotys ir klausimai sudaryti atsižvelgiant į teksto suvokimo vertinimo aspektus, kognityvines gebėjimų grupes ir klausimų sunkumo lygius. Atlikdami testų užduotis mokiniai nagrinės grožinius ir negrožinius tekstus. Testuose pateikiami dviejų tipų klausimai: su pasirenkamaisiais atsakymais ir atvirieji.

Testų vertinimo instrukcijas rasite leidyklos „Šviesa“ interneto svetainėje (www.sviesa.lt).

Tikimės, kad šis leidinys padės

mokytojams

- įvertinti mokinių žinias ir gebėjimus remiantis Vertinimo instrukcijomis,
- stebėti kiekvieno mokinio pažangą, planuoti tolesnį mokymą(si), gerinti pasiekimus,

mokiniam

- stebėti savo pažangą ir taisyti gebėjimų spragas,

tėvams

- stebėti savo vaikų mokymąsi.

Autorės

DELFINAI

Perskaityk tekstą.

DELFINAI – ŠILTAKRAUJAI VANDENS ŽINDUOLIAI

KŪNO YPATUMAI

Delfinas gali būti daugiau negu 3 metrų ilgio ir sverti daugiau nei 300 kilogramų. Delfinai yra greiti ir stiprūs – gali plaukti net keturiasdešimt penkių kilometrų per valandą greičiu. Mat jų kūnas yra labai aptakus^ž, o oda išskiria mikroskopinius riebalų lašelius, kurie padeda lengviau slysti vandeniui.

KVĖPAVIMAS

Delfinų jaunikliai, kaip ir žmogaus kūdikiai, gimę turi įkvėpti oro ir maitinasi mamos pienu. Delfinai kvėpuoja oru, todėl kas kelias minutes iškyla iš vandens. Viršugalvyje esanti kvėpavimo anga neriant stipriai užsidaro. Po vandeniui delfinai gali išbūti iki penkiolikos minučių.

ORIENTACIJA VANDENYJE

Vandenyne orientuotis šiems gyvūnams padeda rega, klausa, lytėjimas. Jiems dar būdinga jutimo galia – echolokacija: siūsdami aukšto dažnio garsus, pagal grįžusį jų aidą delfinai nustato daikto formą, dydį, atstumą iki jo ir atpažįsta net žuvų rūšis.

MITYBA

Delfinų žandikauliai yra nusmailėję. Šie gyvūnai turi aštuoniasdešimt aštrių kūgio formos dantų, skirtų sučiupti žuvis. Per parą delfinams reikia 10–15 kilogramų įvairios žuvies, kalmarų. Dantys padeda patinams poravimosi metu išsiaiškinti ir tarpusavio santykius.

Nugaros pelekas delfinui leidžia išlaikyti pusiausvyrą. Priekiniais pelekais gyvūnas keičia judėjimo kryptį. Be to, šie pelekai, kaip kad žmogui rankos, padeda parodyti švelnumą. Svarbi delfino kūno dalis yra uodega su dviem pelekėnėmis skiautėmis. Ją galima vadinti delfino varikliu. Žuvų uodegos yra vertikalios, todėl žuvis gali plaukioti tik po vandeniui, o delfinų – horizontalios, nes jiems reikia iškilti į vandens paviršių.

Pagal: <https://www.muziejus.lt/lt/paslaugos/delfinu-pasirodymai>

^ž aptakus – tokios formos, kuri mažina aplinkos (oro, vandens) pasipriešinimą ir leidžia greičiau judėti

Atsakyk į klausimus, atlik užduotis. Remkis tekstu.

1. Kokia jutimo galia delfinui padeda atpažinti tolimus daiktus? Pažymėk . 1 taškas

- A Rega.
 B Klausas.
 C Lytėjimas.
 D Echolokacija.

2. Kuo maitinasi suaugę delfinai? Pažymėk . 1 taškas

- A Žuvimi ir kalmarais.
 B Riebalų lašeliais.
 C Motinos pienu.
 D Kitais žinduoliais.

3. Kodėl delfinams kas kelias minutes reikia iškilti į vandens paviršių? Pažymėk . 1 taškas

- A Kad galėtų išsiųsti aukšto dažnio signalus.
 B Kad pakeistų plaukimo kryptį.
 C Kad parodytų švelnumą.
 D Kad įkvėptų oro.

4. Kodėl delfinai yra greiti plaukikai? Pažymėk du teisingus atsakymus. 1 taškas

Gali plaukti net keturiasdešimt penkių kilometrų per valandą greičiu.

Delfinas gali būti daugiau negu 3 metrų ilgio ir sverti daugiau nei 300 kilogramų.

Oda išskiria mikroskopinius riebalų lašelius, kurie padeda lengviau slysti vandeniui.

Delfino žandikauliai yra nusmailėję.

Delfino kūnas yra aptakus.

5. Kuris pavadinimas labiausiai tiktų paskutinei teksto daliai? Pažymėk . 1 taškas

- A Judėjimas vandenyje
 B Bendravimas vandenyje
 C Gyvenimas vandenyje
 D Pusiausvyra vandenyje

6. Rodykle sujunk delfino kūno dalies pavadinimą su tos dalies paskirties aprašymu. 1 taškas

nugaros pelekas	Leidžia delfinui ne tik judėti, bet ir iškilti į vandens paviršių.
priekiniai pelekai	Padeda išlaikyti pusiausvyrą.
uodega	Padeda rodyti švelnumą.
	Leidžia keisti judėjimo kryptį.

7. Kuris iš šių pavadinimų dar tiktų perskaitytam tekstui? Pažymėk . 1 taškas

- A Pavojai, su kuriais susiduria delfinai
 B Delfino kūno sandara ir gyvenimo ypatumai
 C Delfino gyvenimo etapai
 D Žmonių požiūris į delfinus

Perskaityk tekstą.

Lauren St. John

Martina pirmoji pribėgo prie delfino. <..>

Jo gyvybė dar ruseno, tačiau, matyt, jau neilgai. Martina pritūpė prie vandens, ir jai išsyk nutiko du dalykai. Ji pažvelgė į tamsiai mėlynas delfino raineles ir pasijuto keistai, tarsi būtų nugrimzdusi į jas – į nesuvokiamą išminties ir nepaprasto tyrumo salelę; be to, jai pasidingojo, kad delfinas nori su ja bendrauti. Ji uždėjo rankas ant žvilgančio →

pilko jo kūno, tikėdamasi, kad jis bus šaltas ir elastingas kaip guma, bet delfinas, priešingai, buvo švelnus ir šilkas ir raumeningas.

– Vargšelis, užplaukė ant seklumos^ž, – tarė atskubėjusi senelė. <...>

– Ką darysime? Kaip jį gelbėsime? Kuo jis kvėpuos?

– Delfinai – ne žuvis, o žinduoliai, taigi jie kvėpuoja deguonimi, kaip ir mes, bet žūva ištikti šoko ir ilgiau pabuvę be vandens. Turime drėkinti jam odą. Automobilyje yra kibiras. Tu jaunesnė, stipresnė ir sveikesnė už mane. Dumk ir atnešk jį, dar pagriebk ir mano mobilųjį. Paskambinsiu Jūrų gelbėtojų departamentui. <...>

Jos pamatė šeimą, vedžiojančią šunis. Žmonės, tempiami trijų narčių^ž juodų labradorų, žingsniavo smėlėtu paplūdimiu į priešingą pusę.

– Gal jie turi telefoną? – toptelėjo Martinai. – Gal bus greičiau, jei paprašysime jų paskambinti gelbėtojų tarnybai?

– Puiki mintis, mieloji. Dumk pas juos ir paprašyk.

– Negaliu, – tarė Martina ir droviai, arba bent jai taip atrodė, nunarino galvą. – Man nedrąsu. Prašau, ar negalėčiau pasilikti su delfinu?

Gvin Tomas veide šmėkstelėjo įtarimas.

– Tu drovisi?

– Taip.

Martina luktelėjo, ir kai senelė, leidusis įkandin šunis vedžiojančių žmonių, gerokai nuo jos nutolo, vėl uždėjo rankas ant šilkinio delfino kūno. Jo oda buvo sausa ir šilta. <...>

– Ar jis negyvas?

Martina staiga grįžo į tikrovę ir susizgribo, kad jos džinsai kiaurai permirkę, lyg būtų iki juosmens įsibridusi į vandenį. Šalia stovėjo banglentininkas.

– Atleiskite?!

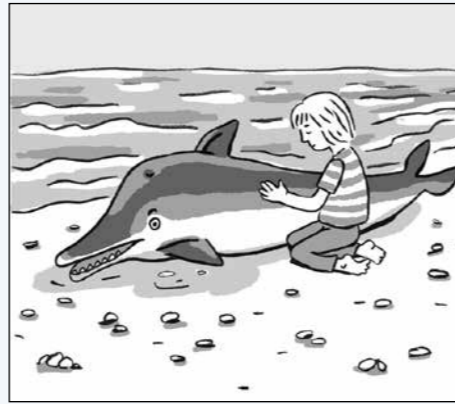
– Ar jis negyvas? – truputį nekantraudamas pakartojo jis.<...>

– Ne, jis tik ilsisi. Ar negalėtumėte padėti man nustumti jį į jūrą?

Nors banglentininkas buvo tvirto sudėjimo ir puolė gelbėti delfino su savo aitvaro virvėmis, abu su Martina turėjo įtempti visas jėgas, kol stumdami, tempdami ir ridendami galop panardino delfiną į vandenį. Deja, jame atsidūręs delfinas nė nemėgino plaukti ir ėmė pamažu grimzti. Martinos širdis skendo drauge su juo.

– Regis, sakei, kad jis tik ilsisi? – tarė banglentininkas šiek tiek priekaištingai.

Staiga delfinas vikstelėjo uodegą, paskui ja sumosavo smarkiau. Tada išniro į paviršių, pasivertė ant šono ir smalsiai sužiuro į Martiną. Pliaukštelėjęs pelekais, džiugiai jai sučirpė ir dingo vandens blyksnyje.

^ž sekluma – negili vieta
nartus – smarkus, greitas

Atsakyk į klausimus, atlik užduotis. Remkis tekstu.

1. Kur Martina su senele rado delfiną?

1 taškas

.....

.....

2. Kokiais žodžiais autorė pasako, kad, Martinai pritūpus prie delfino, jis buvo dar gyvas? Tuos žodžius rask ir parašyk.

1 taškas

.....

.....

3. Kodėl Martina pažvelgusi į delfino akis pasijuto ypatingai? Pažymėk .

1 taškas

- A Jai labai patiko tamsiai mėlynos delfino akys.
- B Jai pasirodė, kad delfino akys išmintingos ir tyros.
- C Delfinas labai keistai pažiūrėjo į mergaitę.
- D Mergaitei pasirodė, kad delfinas nenori su ja draugauti.

4. „Martinai pasidingojo, kad delfinas nori su ja bendrauti.“
Kokiu žodžiu būtų galima pakeisti pabrauktą sakinio žodį? Parašyk.

1 taškas

.....

5. Koks buvo ant seklumos gulinčio delfino kūnas?
Pažymėk du žodžių junginius, tinkamus jam apibūdinti.

1 taškas

Žvilgantis ir pilkas	☐
Tamsiai mėlynas	☐
Šaltas ir elastingas kaip guma	☐
Švelnus ir šilkas ir raumeningas	☐
Stiprus ir sveikas	☐

6. Kas buvo vardu Gvin Tomas? Pažymėk .

1 taškas

- A Anūkė.
 B Senelė.
 C Delfinas.
 D Banglentininkas.

7. Kodėl reikėjo kuo skubiau panardinti delfiną į vandenį? Pažymėk .

1 taškas

- A Jo oda be vandens pasidarytų kaip guma.
 B Ilgiau pabuvęs be vandens delfinas patirtų šoką ir žūtų.
 C Jis be vandens negalėtų kvėpuoti.
 D Jis vandenyje nebemokėtų plaukti.

8. Parašyk, kam gelbstint delfiną reikėjo kibiro, o kam – mobiliojo telefono.

1 taškas

Kibiro reikėjo ...	
Mobiliojo telefono reikėjo ...	

9. Kuo šiame pasakojime svarbus banglentininkas? Pažymėk .

1 taškas

- A Jis padėjo Martinai išgelbėti delfiną.
 B Jis paskambino jūrų gelbėjimo tarnybai.
 C Jis pamokė Martiną valdyti aitvarą.
 D Jis panardino delfiną į vandenį ir padėjo jam plaukti.

10. Kuris pasakojimo sakinytis rodo, kad Martina labai jaudinosi dėl delfino? Pažymėk .

1 taškas

- A Ar jis negyvas?
 B Vargšelis, užplaukė ant seklumos.
 C Ne, jis tik ilsisi.
 D Martinos širdis skendo drauge su juo.